

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinstvi je moč«.

»EDINOST« izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsa leta je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zenta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tlp. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Iredenta in poitalijančevanje na Goriškem.

Znano Vam je, da sem ves unet za »Narodni dom«. Tedaj se zanašam, da ne bo letel kak sum na me; po tem takem sem vse drugo, nego razdružnik. A vendar »recimo koju«, dejal bi Kurelac, ter odkrenimo se za zdaj od »Narodnega doma«, ki nam je potreben, kakor siromaku kos kruha. Ne moremo pohvaliti vsega, kar je bilo o svojem času v »Politiki« gledé »Narodnega doma« zapisano, a kar se tiče opazk gledé mej naše domovine, takoj podpišemo. Na mejah je za naš narod istinita nevarščina. Dva sovraga, pollaščevanje i iredentarstvo nam kljubujeta. Naj o tem nekoliko izpregovorim.

Primorsko je zadobila Avstrija kot dedščino i po prostovoljne podvržbi. To je pravo stališče. Avstrija je toraj v opravičenem posestvu »i Italia iredenta« stoji, vsaj tukaj, na živih nogah. Ustavljajo se zgodovina, enakotežje, narodnje i naravno pravo, nazori todišnjega prebivalstva i celo narava sama. Ni nemogoče, temveč zelo verjetno je, da tudi italijanska vlada iredentarstvo goji. Vede se pa — to se ve, — da je nedolžna. A mislecu ne uide taka komedija. Pendant k temu se prav sedaj snuje mej turškim sultanom i Arabijem. V pričo diplomatov i vevlastij grozitev, skrivaj pa porazumljenje. Dvoje pa je mogoče: ali avstrijski državnik v Rimu malo vidi, ali pa naši višji krogi ne ustojajo stanú reči. Da utegne italijanska vlada iredentarstvo podpirati, v to nam po nikakem ni treba daleč segati. General Avezzana, toraj vladin mož, bil je strasten iredentar, i o njegovem pogrebu je ital. vlada igrala zelo dvoumno rolo. Mej dvema stoloma je bila, to se ve. Da je bil tudi italijanski minister Depretis iredentar, dokazuje to, da so mu iredentari sami očitali, da jim je nezvest. O raznih prilikah — pri obletnici V. Emanuela, Mazzinija itd., so iredentari velikanske demonstracije uprizorili proti »potrpežljivi« Avstriji. Machiavelli, presl. flor. tajnik, veliki literat i še večji zgodovinar i politik, (menda največji izmed bivših i sedanjih; kajti razvpiti maklavelizem se je vpričo mislecev osmešil kot hudobno izmišljena kimera. Gledj preučene razprave bivšega ministra Tschabuschnigg-a v »Ost u. West«), Machiavelli, pravim. bil bi človek, ki bi Italiji v lice, da-si sam največji italijanski patrijot, iredentarstva nemisel z grozovito poniževalnim, zgodovinsko-sarkastičnim, tedaj svetlim nezadovoljstvom: »Fi te bodi, Italija! vrgej kot omikane države i Italij«.

skega dostojanstva nevredno zahtevo. Naspočital bi menda tudi druge usurpacije, dosežene brez prava, i še manj z junaštvom. Glavni nosec ideje zedinjene Italije (»Italia unita«) je bil ženjalni piemonteški minister Cavour (Jaz ne omenjam glav po barvi, objektivno, ne relativno.) i »Italia iredenta« se je izcimila po prislovi: »Pusti muho na dlan, brž ti pod nos poskoči!« Da ni diplomacija žrtvovala vsled čisto nerazumljivih nagibljev avstrijske strane v Italiji, gotovo ne bi se bila Iredenta porodila. Saj je nezasišano, da v vojnah tepena država, kakor je sedajna Italija, pridobiva, brez prava i krepkega orožja. Vendar je nemogoče, da je diplomacija več skrbela za »edinjeno Italijo«, nego kde druge skrbi, da bi se sorodni (sedaj upravno razkosani) deli vsredotočili z naravnim sedezem. Misel na zedinjeno Italijo je toplega občudovanja vredna; a pri vsem tem se ne mogó sprijazniti z njo ljudje, ki imajo vrhu glave še srce i pravico-ljubje. (Gledj papeževih i drugih dežel v Italiji.) Stari Rimljani so res napredovali; ali so bili s prva državniki i junaci, to pa — poprek vzeto — Italijani niso, vsaj junaci ne; »Italia unita« se je sponesla, ker jej je diplomacija babilila pri porodu; a »Iredenta« je slab spóčetek. Znano je, da se Iredentari deló a) v »podporne« i b) v »može« dejanja. Teh poslednjih imamo tudi mi sosebno v Trstu; a ker so brez prava, zato strašijo, oglašajo se, i celo ubijajo se satanskim strojem, z bombami. Zali gospodovalci bi nam bili (Bog nas varuj!) ti politični razbojnik! Ta žlota dela brez prepričbe ali navdušja; kajti za prvo nema hladnega uma, za drugo nema srca. Narodnjaka, ki na svojih tleh kljubuje ptujemu despotu, zagovarjajo še okoliščine, denimo videz samopomoči; a taka drhal, ki na ptujem mori (z bombami, kakor zadnjič v Trstu!) je i ostane krdelo prokletih razbojnikov i umoroženih zasednikov. Zgodnja smrt ubozega mladeniča Forti-ja jim je užgala za vselej na nesramno njihovo delo naj-sramotivše znamenje, stoki po nedolžnem ranjenih so glasne i celo v nebo upiječe tožbe i obsođe bresvrčnik rovarjev i ubijalcev. Iz Fortijeve nedolžne krvi ustanejo svoječasnó oboroženi velikani, ki bodo Iredentarije ho toliko razjarjenih furij pred sabo gnali v pošastnem diru! Vendar — naravno ali zgodovinsko maščevanje, ali ne — našej vladi je vpričo njih vsega pozora i eneršije treba. Pozor, i nobene milosti!

Širjenja Iredente na tukajšnje goriške meji je krivo tudi prodiranja laškega elementa. Ne tiščimo si več oči, to niso prazna mamila, laščevanje je žalibog istinito. Zadnje števenje je pokazalo, da nas je menj. Pripuščam, da so se komisije tu pa tam de-

belo uštele, a trdim, da laški element prodira čedalje bolj, i naša meja je v največje nevarnosti k ljubi vsem parlamentarnim bitkam i ministerstvenim izjavam. To ni iz rokava iztreseno. Laščitev se v sosedskih naših krajih vrši uže mnoga stoletja, dosle se je vršila počasi; a sedaj napreduje kaj naglo. Mnoga stoletja i počasi: Navedem naj nekoliko krajnih imen: Gradišče, Zagraj (Sagrado), Farra (fara), Sdraussina (Zdravščina), Majnizza (Gmajnica), Lucinico (Ločnik) itd. Laščevanje pa proti temu propešujejo todišnje tovarne, sosebno v Stračicah (Strazig — Stražišče). Mislite si. Komaj se izšola kmečki deček ali deklica ubožniše hiše, hoj i smuk v Stračiče ali Podgoro s trebuhom za krunom!! — Marsikatero družine imajo po 3, 4 i še več tleh kruhoborcev. Po mirensej, šempeterskej i solkanskej cesti vidiš lahko zvečer i jutraj cele sprevo obojega spola. V tovarnah je pa mnogo Furlanov. Ta dotik je narodnokužen. Posledica: »Jolilajfa — fa l'amor!« pa ptuje štuljenje i čedalje zdatnejše odtogovanje od narodnega duha. V malo letih se zanesse tudi v naše vasi ves furlanski spak, (kdor ima ušesa i sredstva v pomoč, naj se jih za dobe poslužuje, da ne bo prepozno), ognjezdí se ptujiščina, ako se kakov jes ne postavi. Za to ni treba navdahnene proroča, stvar uže sama preveč v oči bode. Slabo bi bil podučen, ki bi menil, da je tod le iredentarstvo nevarno, ne, bodite marveč prepričani, da je furlanski pozoj, ki se je izvalil v teh krajih, še nevarnejši. Uboštvo pa krui moštvo. To je ona tiha voda, ki nam naše bregove melini i izpodjeda. V to potovar-nišno kruhoborstvo imejmo oči, poprijeti se nam je dela z vsem mogočim podvizom. V tem smo »persona privata«, i moramo si sami pomoči. Treba pa prijeti stvar za toporišče praktično, da ne bomo, kakor se pravi, za rep vola vpregali. Kako pa naj bi si s tem pomagli? Kakor sedaj reči stojé, tako je naša stvar čedalje več ostrokrožna. Čim bolj se sreda vzdiguje, tem bolj se manjša spodnja ploščad, ki bodi v tej priliki naša domovina po površini i duhu, a v našem slučaju ne krči se podloga, ker se sreda dviga, temveč zato, ker jo na krajeh podplavlja čedalje nevarnejša ptujiščina.

Tukaj je treba trdnih zasipov, narodnih šol, slovenskih časopisov, bralnic. Za knjige i časnike manjka mnogim denarja, pa tudi požrtvovalnega duha. Ti pomočki so premalo razširjeni v naših krajih, sosebno v Brdih, kder je več vasi brez časopisa, razen da ga ima duhovnik. Mladina, to vem, pa hi vendar le čitala. In treba narodnega zaloga, ki

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Tržačani so v svojih statutih l. 1319 potrdili davek na vina beneškemu dožetu, vendar so vedno hrepneli po večji svobodi v trgovstvu zlasti, da bi jim prosto bilo sol prodajati, kajti od soli so imeli Benečani samoprodajo (monopol) in glavno skladišče soli v Kopru. To je jadilo Tržačane in zapri so pot s Kranjskega v Koper, a Benečani zasedejo Breg (žavelsko dolino), da so bili prisiljeni miru prositi l. 1334. Uživali so vendar neodvisnost od beneškega leva, ker l. 1348 so Benečani jih prosili, naj nikar ne podpirajo Koprčanov, ki so se bili spuntali; tudi ko je bil nek Benečan l. 1350 župan tržaški in je popravil mestne statute, vzviševal mestno svobodo in samoupravo. Gledé omejenega vinskega davka in podložništva v pomorskih zadevah so Tržačani večkrat slovesno potrdili zvestobo Benečanom, a zahtevo, da se zastava (bandera) sv. Marka na glavnem trgu razobesi, krepko in stanovitno so odbijali. Davno bi Venecija bila Trst uničila, da ni toliko vojn imela z mnogimi deželami v svojej okolici, a ko je s temi dovoljno se pomirila, plane zopet na Trst. Povod tej vojni je bil dvojen: L. 1368 so Benečani zopet ostro zahtevali, naj se na tržaškem trgu razvije zastava sv. Marka, a meščani tega niso dopustili, in prav takrat je beneška fusta (— hvasta — opazovalna ladija) ugrabila z soljo naloženo tržaško ladjo, ter jo po sili hotela peljati v Benecke na odgovor zaradi solnega kontrabanda. Mesto v Benecke, vrne se tržaška ladja v tržaško luko, kamor s pomočjo domačih ladij zavlečejo tudi beneško fusto, kapitana ubijejo in nekaj mornarjev osle-

pijo. Benečani hočejo imeti strogo zadoščenje, da se ponové iste pogodbe, kakor l. 1285 in 1291, in da Tržačani plačajo 1000 mark. V dveh tednih naj vsi Tržačani zapusté Benečijo, in zveza mej obema mestoma naj se popolnem pretrga. Od tržaškega mesta se naposled odpošljeta dva odbornika: Jarnej Stojanov in Franjo Bonomo, ki potrdita trde mirovne pogodbe l. 1368, a domá so razkačeni ter se za vojno pripravljajo. Ko Benečani zvedó, da Tržačani niso zadovoljni s temi pogodbami, pošljejo 12 ladij in močno vojsko pod poveljstvom Dominika Michiela proti Trstu. Sredi zime dne 15. decembra naskočijo mestne zidove, a pogumni tržačani hrabro braneči svoj dom, njih napade odbijajo, ter si prizadevajo, da bi vojno zaulekli in Benečane z lepa odpravili, zatega del pošljejo tudi poslance k papežu in k cesarju. A zaman, Benečani se ne dáde preprositi, vzamejo grad Mokolan (pri Kontavelju) in ko pri jako utrjenem mestnem zidovji nič ne opravijo, gredo oblegat Muhov grad v Breg. Nova pomoč še bolj osrči Benečane in silno stiskajo Trst, ki v tej velikej zadregi išče pomočnikov in se obrne najprej k patrijarhu Markvardu, in k cesarju Karolu IV. in k Ludoviku ogrskemu kralju, in naposled k avstrijskima vojvodoma Albertu in Leopoldu, ki sta vsled pogodbe s patrijarhom Ludovikom uže l. 1362 dobila vsa patrijarhova posestva na Kranjskem, Štirskem, v slovenskej marki, in na Krasu. V pogodbi 31. avgusta 1369 se mesto nepogojno predá vojvodom avstrijskim, in vojvoda Albert odgovori, da prevzame mesto, a ob enem tudi jim odpušča odpad, ker so uže pred se udali bili, in vendar so iskali pomoči pri patrijarhu oglejskem in pri cesarju.

Vojvoda Leopold zbere vojsko 10.000 mož in hiti proti Trstu, pridobi Muhov grad in z vso silo napade Benečane, ki se uže umikajo, a čili mornarji jim pridejo na pomoč še o pravem času, s kojimi združeni upehano Leopoldovo vojno nazaj

potisnejo. K malu na to Benečani hujše napadejo Trst, ter ga užugajo in v 18. dan novembra 1369 gredó v mesto, a mej Tržačani se je skazal podzupan Henrik Repič (Rapičius), ki je rajši odšel kot pregnanec na otok Krk, nego da bi klical bil: »Viva san Marco!« (Scussa p. 73.)

Poseben oddelek beneške vojske se je zval »i guastatori« (uničevalci), ki so sekali oljke in trte in sadno drevje — sploh na polju veliko kvara napravljali. Tudi okolo Trsta so beneški uničevalci veliko škode provzročili, vsled česa nastane lakota, vendar so Benečani posodili mestu 20.000 lir za prve potrebe. Potem zgradijo dve trdnjavi, da bi lažje zapredili vedno se ponavljajoče puntanje: eno pri morju, in drugo na višavi sv. Justa. Z vojvodoma Albertom in Leopoldom se Benečani pogodé za 75.000 cekinov, da se odpovedó vsem zahtevam in pravicam, katere sta imela do Trsta. Ta pogodba je bila podpisana dne 13. novembra 1370 v Šiški pri Ljubljani. (Keyssach, slavonico Chisschia.) Muhov grad nad Zabrežjem in onega pri Kontavelju (Mokolan) utrdé Benečani in z močno posadko zavarujejo. Najhujše nasprotnike izpodé, svoje privržence nagradijo, duhovništvo skušajo za se pridobiti. Cerkev sv. Marije, zunaj mestnega zidovja z dotičnim pokopališčem, razdrto v poslednjaj vojski, dozvolé, da se zopet sežida, kajti škofu in kapitulú je zaradi pobožnosti ljudstva (slovanskih kmetov!) mnogo dohodkov dajala; (»magnam utilitatem recipiant«, Cesca s. c. p. 213.). Vendar je sovraštvo vedno telo proti Benečani, a vskipelo je o priliki, ko so Genoveži Benečanom nekatera istrska mesta do Umaga vzeli. Tržačani spodé beneško posadko in hočejo razrušiti njih trdnjavi l. 1379.

(Dalje prihodnjič.)

bi utegnel pomagati tej duševnej ješčnosti. Jaz svetujem, naj se iz narodnega zaloga, katerega ustanovi v »Edinosti« obijubljeno osrednje društvo v Ljubljani, ustanove i vzdržavajo bralnice na naši meji. Tu je treba dejani, i to takoj.)

Tržaška razstava.

Uže v štev. 21. smo priobčili zalo *podoba* in opis razstavnih poslopj. Danes, ko se lotimo popisa razstave, ponavljamo najpred občni *pregled* poslopj. Ko stopimo skoz vrata pri morju v ograjeni park pri sv. Andreju, zagledamo najprvo lepo dolgo poslopje, katero ima napis: »*Aquarium*«. Nekoliko korakov za njim pridemo k *hrvaškemu paviljonu*, katerega okusno podoba naši bralci uže poznajo. Dalje stoji paviljon pivarne *Dreher*, kder se toči najboljša pivo. Za tem zagledamo veličastno, v najlepšem slogu zidano fasado poslopja št. 1; tukaj je *glavni vhod* v razstavne prostore, v katerih vidimo razstavo mornarice in potem bogato zbirko iz Bosne in Hercegovine. Dalje pri morju stoji palača en miniaturne — cesarski paviljon, odličen po krasnem slogu. In zdaj dospemo v osredje razstave, v ogromno poslopje št. 2, v katerem je na razgled postavljen cvet avstrijske in ogrske obrtnije, kmetijstva in rudarstva. Če se vrnemo iz tega poslopja, nas vede pot strani od morja navzgor pod senčnate drevorede; na desnej in levej se nam pasejo oči na krasnih južnih rastlinah — hodimo po divnem *ertu*; mimo umetne »grote«, pridemo do *kioska*, pivovarne Steinfeld in potem do visokega *železnega paviljona*, (poslopja št. 3); v njem so razpostavljeni umotvori dunajskih zbir in orientalskega muzeja. Za njim proti mestu stoji ličen paviljon fabrikantov *sladkorja*. Na nasprotni strani od železnega paviljona zagledamo paviljon pivovarne Schreinerjeve, dalje paviljon pivovarne Puntigam, potem kioski za soda-vodo. Zdaj pridemo do pokuševališča (Kosthalle), kder se točijo vina in razna piva, in mimo umetnega stava iz cementa dospemo k pilzenskemu paviljonu in k ogrske *čard*, kder se toči izvrstno vino in igra ciganska godba. Tukaj so vrata za izstop — in vabi nas sosedna tovarna »*Stabilimento tecnico*« — in dalje velikanski Lloydov arzenal.

Mej vsemi temi poslopji je še vse polno malih kioskov, ki sramežljivo gledajo izmeje drevja; v vseh teh se prodajajo: pišče, jedila, časopisi, knjige, malenkosti itd. Vse skupaj je kaj za oko neizmerno lepega in popolnoma harmoničnega. Pred razstavo na morju pa stojé 3 morski velikanj, to je velike vojne ladje, mej njimi pa razne manjše ladje, čolnari itd., tako, da imaš, dragi obiskovalec, pred seboj lepote kopnega in morja. Evo zdaj popis razstavljenih predmetov:

Vodnjak ali akvarij se nahaja precej pri vходу v razstavo. Kakor stopiš v to poslopje, misliš, da si v kakaj vilenici, vsi vodnjaki so iz stekla in umetno obdani s kamni iz vilenice. Pred vhomom je majhen basin, v katerem vidiš dva majhna aligatorja, — nič posebnega, v enej kleti so tudi 3 opice in v nekaterih drugih manjših kletih je nekoliko ameriških tičev in lepa papiga, potem je še kakih 5 zabojev, v katerih so dobro zaprti navadni kuščarji, gadje in druga strupena, deželanoma dobro znana golazen.

Zanimivejši je akvarij sam, ki je sestavljen iz 12 steklenih štirivoglavih večih posod.

V 1. posodi so želve iz sladke vode, pa samo majhne, v 2. posodi se vidi takozvani Proteus, več salamandrov in drugih povodnih reptilj, v 3. in 4. so različne le bolj navadne morske ribe od sardela, morske jegulje do lokarde, brancina itd.; v 5. se nahajajo mnogovrstni polipi različnih barv, najživahnejše življenje pa je gotovo v 6. posodi, kder se nahajajo morski raki, pajki, polži in različne druge take živali, ki mej kamenjem in morskim mahom skačejo in se tako urno preukavajo, kakor bi bili sami morski sokoli. Kdor vidi to živad na ribjem trgu, nikoli ne bi sodil, da je v vodi tako gibčna in hitra; v 7. posodi, ki je največja, nahajajo se mej majhnimi školi, mej mahom in drugimi morskimi rastlinami večje ribe, kakor rombi, velike jegulje, pašere itd.; v 8. posodi so razne školke, morski konjiči, kralji in drugi morski prebivalci, ki kažejo prelaz od mineralij v živalstvo; v 9. in 10. posodi so razne sipe, liganci in druge tem enake moluske, morske gosenice; v 11. posodi je posebno zanimljivo morsko življenje, tam je kakor majhen gozd, vidi se, kakor bi bile same rastline, majhne palme in druga drevesa, a vse to so neke vrste koralj, iz katerih se zdaj prikažejo, zdaj zginejo oni živalski deli te rastline, in se vidijo kakor perje dreves, palm itd., naposled se nahajajo v 12. posodi navadne zlate in srebrne ribice. — Mora se reči, da so nekatere dobre in vida vredne stvari v tem vodnjaku, ali kedor je videl vodnjak na Dunaji, bode vse to malo cenil; za Trst je Waldeckov akvarij premajhen in premalo zanimiv. Pričakovali smo mi po reklam, katero delajo podplačani listi, vse kaj drugega. Zanimivo je to le za take ljudi, kateri niso še sploh nikoli videli in v naravi opaževali morskoga življenja, za one pa, ki bi hoteli kaj posebnega videti in se kaj naučiti, ta akvarij

7 Dopisniku iz Komna v »*Narodu*« od 10. t. m. svetujemo, naj naš dopis o »*Narodnem domu*« še enkrat pazljivo čita, da se prepriča, da mi z vso močjo podpiramo »*Narodni dom*« in da smo tudi v onem dopisu polemizirali proti znanemu članku v »*Politiki*«. — Nagibi, zakaj smo to storili, bili so popolnoma opravičeni v zmislu »*Narodnega doma*«, tega naj bode dopisnik prepričan. Če so bili z našim člankom zadovoljni osnovatelji »*Narodnega doma*«, zares ne vemo, kako more gosp. dopisnika v oči bosti. — To pa ne izključuje, da se potezamo za občno slovensko politično društvo v Ljubljani v zmislu dopisa iz Ljubljane v 26. št. letošnje »*Edinosti*«. — Dobrega središča je treba in podpre tudi tu pa tam mej, vsaj toliko, da se morejo nekaterim društvom in ljudem slovenski listi pošiljati brezplačno.

ima prav malo vrednosti. Slabo je tudi, da gospod Waldeck nema niti enega kataloga.

Zvonarstvo. Blizu akvarija je razstavil Samassa iz Ljubljane več zvonov različne velikosti, kateri, kar se tiče glasu in harmoničnega ubranja, menimo bodo najboljši v razstavi; sicer pa je v tej stroki edini gospod Samassa kaj več razstavil, in znano je, da Samassova livarna dela čast Ljubljani, ona konkurira zdaj z največimi livarnami Avstrije in Italije.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naš cesar i nemški sta se 9 t. m. sešla v Ištu. Pozdravila sta se prav srčno; 10. t. m. sta se dolgo sama pogovarjala in po obedu, kateri je napravil naš cesar nemškemu, enako srčno poslovila.

Rednih in izvenrednih davkov se je vplačalo letos v prvem poluleti 127.419.392 gld. za 5.843.908 gld. več, nego v istej dobi lanskega leta. Redni davki so znašali skupaj 44.422.746 gld. tedaj 574.065 gld. več nego lani v prvem poluleti. Hišni davek se je pomnožil za 460.032, pridobinski za 359.153 gld. zemljiški davek pa je padel za 299.563 gld. tudi so se zmanjšale eksekutivne dražbe, ker eksekutivne pristojbine znašajo 4.610 gld. manj, nego v istej dobi lanskega leta. Izvenredni dohodki so znašali 82.996.646 gld. toraj 5.269.843 gld. več, nego lansko leto. Davka na žganje se je vplačalo več za 196.688 gld., na pivo 666.327 gld. na tobak 2.514.329 gld. na kolek 1.091.640 gld. od pravnih pristojbin 1.530.583 gld. Posebnega davka pri prodaji na drobno in točenju žganih pijač je več za 776.393 gld.

Vlada namerjava izdati naredbo, da bo moral vsak, ki bo prosil državne službe na Češkem in Moravskem, dokazati znanje češkega jezika. To je gotovo pravično, če se zahteva od češkega uradnika na Češkem znanje nemškega jezika, mora tudi Nemec, ki uradnje na češkej zemlji, znati češčino.

»**Pokroku**« se piše z Dunaja, da se bo vlada v prihodnje v Trstu i njegovej okolici določno *epirala na Slovane*. To bi gotovo dobro bilo i mi bi zelo želeli, a vere nam manjka, ker dokler ne bo radikalnih promemb, tudi boljše ne bo.

Na Češkem so začeli mladi Čehi zopet hudo razsajati. Povod k temu jim je dala naučnega ministra naredba gledé nemškega jezika na češkem vseučilišču. Zoper hude napade »*Narodnih Lystov*«, organa mladih Čehov, oglašil se je sam dr. Rieger. Ta preprič je obžalovanja vreden, ker ne bo rodil dobrega sadu, ter le našim nasprotnikom podá orožje v roke.

V Črnovicah v Bukovini je bil ta teden prvi *grško-orientalski cerkveni shod*, ki je določil v 30 paragrafi pravila glede njegovih pravic in samostojnega upravljanja in vrejanja zadev grško-orientalske vrhovne škofije v Bukovini.

Hrvatski ban se zdaj mudi v Peštu ter ogersko vlado priganja, naj predloži hrvatskemu deželnemu zboru volilni red za vojaško granico. Ogerska vlada to stvar zavlačuje, kolikor le more.

Mnogo Krivošjanov je iz Črnogore pobegnolo in ker so meje v Krivošje zaprte, šli so v Hecgovino, kder so se razdelili v majhne trope po gorah. Od tod so poslali pretilna pisma Bokeljcem, ki so bili proti upor, i ti so zdaj v strahu, da jih utegno Krivošjani napasti, ako otidó vojaki iz onih krajev. Iz tega se vidi, da je tam doli še velike previdnosti in krepkega postopanja treba.

Vnanje dežele.

Srbski kralj je 9. t. m. Belgrad zapustil ter se napotil na Dunaj, od kodar pojde v kako ne še določeno kopel, ker je bolehen. Na Dunaji popraša zdravniške za svet. Ni še gotovo, ali se snide z našim cesarjem. V kopeli ostane šest tednov, mej tem bo kraljestvo vladal ministrski svet.

Srbskej vladi protivna stranka je sklicala narodni shod v Kragujevac, a prišlo je tako malo ljudstva, da se ni moglo taborovati.

Moldavsko-vlaški ministri so 9. t. m. v ministerskem zboru dali svojo ostavko minister-

skemu prvosedniku. To ni prišlo nenadejno, ker v ministerstvu ni bilo prave zločnosti i se je uže več govorilo o njih odstopu.

Na Irskem preti Angležem nova nevarnost. Policijski in sodnijski služabniki so se začeli upirati in odpovedavati pokorščino svojim višjim. Oni zahtevajo, naj se jim poviša plača in zljajša služba, ter se vedejo sploh tako, da se gosposke ne morejo več nanje zanašati.

Mej Angleži in Egiptčani so bile uže nekatere praske. Prvi se utrjujejo pri Ramleh in so podrti most čez Mahmudje kanal popravili. O bitki pri tem mestu je izdal Arabi paša poročilo, v katerem pravi, da so Angleži bili hudo tepeni. Poročilo je tedaj angleškemu popolnoma nasprotno.

Turška vlada pošlje v Egipt le 6.200 mož, in vojaki, ki se imajo tja poslati, proslavljajo Arabi pašo; zelo dvomljivo je tedaj, kako se bodo oni vedli v vojni zoper njega.

Angleži so vendar turškega sultana prisilili, da je izdal proklamacijo, v kateri obsoja vedenja Arabi paše, katerega je poprej odlikoval, in družih poveljnikov egiptovske vojske. Proklamacija naglašá tudi prijateljske razmere mej Turčijo in Angleško ter podpira avtoriteto egiptovskega namestnega kralja. Če bodo pa muhamedani s tako proklamacijo zadovoljni in se bo turška vojska hotela bojevati zoper egiptovsko, to je šeprašanje.

V Berutu so kristijani v nevarnosti, mnogo jih je zbežalo v gore, ker jim Turki preté, da jih pomoré. Čujejo se vsikli: »Smrt kristijanom!«

Dopisi.

Iz sežanskega okraja dne 9. avgusta.

Odkar nas je c. k. sodnijski pristav g. B. T., sedaj c. k. sodnik v Vodnjaku, zapustil, ne slišimo ni ene prave od našega sodišča. Ker je uže tako, dovolj mi, draga »*Edinost*«, da spregovorim par besedic: Sedanji c. k. sodnijski pristav, g. N. ni niti slovenskega jezika zmožen. G. c. k. pristav sicer govori slovensko, ali kak jeziki nobena branjevka ne pač tako našega lepega, milodonečega jezika, kakor sodnji pristav g. N. Še meni to pačenje naše predrage materinščine ne ugaja, kaj bi pa bilo, ko bi ga slišal kdo, ki je vsestransko vošč našega lepoglasčega se jezika? Potem ni čudo in mislim, da ne bode nobenemu neverjetno, ako naš c. k. sod. pristav ne umeje ljudi, koji dobajajo k sodnji. G. N. pa tudi z slovašnim kmetom, če ta le umeje, govori zveličavni italijanski jezik. Če pa pride trd Kraševac, ali Brkin, ki ne umeje italijanskega, mora mu g. L. tolmačiti; vsak pa ve, da tolmačenje nema mnogo veljave, kakor tudi nema več take veljave prevod, kakor izvirnik. In še to! K malu bi bil pozabil: čujtel čujtel c. k. sodnji pristav ima tudi to slabo lastnost, da ljudi ne posluša. Ako se hoče zatoženec braniti, ali kaj oporekati, česar pa on ne umeje, pravi moškim: »Petega von ste ga odpravila«. Naša vlada in presviti cesar izdelavata postave za vse ljudstvo enake, tedaj so tudi vsi enaki, naj si bode plemenitaš, kakor veleposestnik, do najnižjega berača. Mislim, če prav ne učena glava o tej stroki, da je c. k. sodnji pristav radi ljudi, ne ljudje radi njega na svetu. Čast izrekam pa g. c. k. okrajnemu sodniku B., koji z ljudmi ravna, kakor oče z svojimi otroci. Daleč si prišla lepa Sežana; mesto vrlega slavoznanega rodoljuba in celo slovenskega pesnika, imaš sedaj »Petega von«. Satis! Če se kedo oglasi, brzojavim Brenceljnu v belo Ljubljano, da mi kupi v Ribnici par finih rešet.

Rodoljub.

Koper, 10. avgusta.

Da je bil zadnji sredo v Kopru izvoljen gospod Spinčič kot deželni poslanec koperskega okraja, znamenje je, da se je narodna zavest v omenjenem okraju jako okrepla in da dolinski tabor ni ostal brez sadu. — A tudi tega ne bi bilo, da v omenjenem okraju duhovščina naroda ne spomina na sklepe onega tabora in da vsega tega dela ne vodi vrli in obče spoštovani dekan iz Doline, velečestiti gospod Jurij Jan, ki je tudi odbornik »*Edinosti*« in tega društva narodne težnje pri vsakej priliki podpira z vso močjo in gotovo tudi z dobrim vspehom. Bog živi njega in drugo vrlo duhovščino koperskega okraja. *Take duhovščine je želeli tudi drugod*, potem bo naša stvar povsod dobro napredovala. Zadnja volitev in pa zadnji dogodki v Trstu pa so kajpot društvu »*Edinost*«, da ono namreč začne z večjo enerzijsko delati tudi za Istro in da prej ko prej osnuje en tabor tam kde blizu Pazina. V Istri je Irredenta še bolj vdomačena, nego v Trstu, tam so ljudje, ki smatrajo svoje podaništvo pod Avstrijo le za *provizorno* stvar. — V Istri nas mora tudi vlada podpirati na vso moč, ker baš iz Beča je došlo povelje v Trst, da se ima v Trstu slovanski element podpirati na vse le mogoče načine. In to mora storiti naša vlada v lastnem interesu.

Da pa se to zgodi, treba je v Istri v prvi vrsti promeniti nekatere glavjarje, pa tudi druge uradnike, katerih mnogi nam delajo v Istri še večjo kvaro, nego pravi lahoni; torej če hočete Istro iztrebiti lahonskih agitatorjev, pred vsem začnite pometati v

nekaterih uradih, kakor je to vrla »Edinost« gledé uradov tržaških uže večkrat nasvetovala.

Kar se tiče sedanjega koperskega glavarja, moramo biti z njim zadovoljni; on se trudi, da je nam Slovincem pravičen, a pri nekaterih drugih glavarstvih, sodnih itd., bi bila pa silno potrebna preuredba; — v Istri je treba slovanskih uradnikov, pa ti uradniki morajo biti možje, pa ne —, drugače se s Karnjeli ne opravi nič.

Dakle visoko namestništvo! videat consules, ako hočete, da v Istri ne doživimo še slabšega, nego v Trstu.

Z Notranjskega, 7. avgusta.

Lepo je bilo meseca marcija cvetoče sadno drevje, katero je obečalo našemu kmetu dati marsikar krajcar — ali kar se le prerado zgodi — zgodilo se je tudi letos, da je up goljufal našega ubožega kmeta. Pomladansko neugodno vreme je zakrivilo, da so se češplje spremenile v tako imenovane »rožice« ali »kilovce«. Po izreku učenjakov je temu uzrok neka gljiva, vsled katere je tudi perje uže orujavelo.

Tako imenovanim češpljevcem pa ta gljiva ne škoduje, ker bode jih povsod veliko, koder je le kako drevo, in tudi perje je še vedno lepo zeleno. Jabelk in hrušk bode srednje mero, grozdja obeča tudi še precej, ako ga ne uniči še vedno trajajoča suša ali pa toča.

Da se naš ubogi kmet letos še bolj živine iznebi, to je gotovo, ker sena se je pridelalo tako malo, da enake slabe senenske letine uže stari ljudje ne pomnijo. Žito se je obneslo še precej dobro, ali kaj pomaga, ker se ga v nekaterih krajih Notranjske (vzlasti v bistriškem okraju) premalo seje.

Od poznejših poljskih sadežev: krompirja, fižola, repe, zelja, turšice itd., tudi ni upati — niti srednjega pridelka ne — ker silna suša uže dalj časa strašno pritiska, katere kvar se na poljskih pridelkih uže precej pozna.

Razvidno je tedaj, da za notranjskega kmeta letošnje leto ne obeča biti eno najboljših, in v mnogih krajih bode zopet letos neljubi gost — glad — trkal na vrata. Temu neljubemu gostu se pridruži še drugi: nikdar zadovoljeni davkar. Komentara tedaj res ni treba, da je kmet istinito največji revež na svetu, in resničen je kmečki pregovor, kateri kmetovo stanje v pravej luči kaže, veleč: »v cerkvi mi pravijo: hudič te bo vzel, zunaj cerkve pa upije burič; grunte ti bom prodal.«

Zalibog, da imamo tu istinito prežalostno sliko propadajočega kmetiškega stanu pred seboj, čemur je treba še za časa odpomagati, ako nečemo dočakati najžalostnejših prizorov.

Zanimivanje za tržaško razstavo je tudi mej našim ljudstvom živo in mnogo jih obeča, nekoliko pozneje (sredi septembra) obiskati jo. V poslednjem času je Trst tudi našega ubožega kmeta čedalje bolj začel zanimati, kar je naravna posledica, pri kateri priliki naj povemo, da se tržaški in drugi irredentarij gotovo jako motijo, ako menijo, da se od Bazovice naprej nikdo več ne zanima za slovenski Trst.

Barona Rodiča pa Kuhnovec v Trst, pa irredenta k malu zgine — tako govori uže naše preprosto ljudstvo — in ne laže se. Vzlasti bi smeli Tržičane po vsej pravici prositi za Kuhnovec, ker ti imajo za vzdržanje reda in ukrotitev razdraženih irredentarskih živcev čudotvorno moč v sebi.

List »Edinost« se pri naz jako dopada, želno ga čakajo ob četrtkih in nedeljah; a zd se mi, da je premalo dvakrat na teden; na noge tedaj: vsaj trikrat na teden naj izhaja v sedanjih obliki! Podpore ne bode manjkalo!

Domače in razne vesti.

Na predvečer rojstnega dneva našega cesarja 17. t. m. veterani napravijo baklado z velikim obhodom. Mnogi Tržičani pa razsveteljena in kakor se sliši, oholičani tudi napravijo kres in razsveteljuje svoje hiše v okolici. Tako je prav. Irredentarij naj škripljejo se zobmi.

Nadvojvoda Ljudevit, razstavi pokrovitelj, je pisal jako srčno pismo gosp. deželnemu namestniku. V tem pismu hvali on udanost in zvestobo prebivalstva mesta Trsta in onih krajev, v katerih se je na popotovanji dotaknil, do cesarja in cesarske hiše, in se spomina patriotičnih izjav, ter posebno zadovoljstvo izreka o slavnostih pri priliki odprtja lepe razstave.

Na veliki Šmaren, prihodnji terek bode mil. škof Janez Glavina inštaliran tudi na škofovski sedež v Koprnu. V to svrhu se delajo tam neki velike priprave. O priliki vmeščenja mil. škofa so izdali nekateri gospoje je slavnostno knjižico, v katerej pozdravljajo višjega pastirja z lepimi poezijami v latinskem, grškem, hebrejskem, slovenskem, hrvaškem, nemškem in laškem jeziku. — Ker nekoliko roditeljev poprašuje, kedar bode sv. birmo, poizvedeli smo, da bode v nekaterih okoliških župnijah in tudi v mestu prihodnji mesec.

Zgodovinska opomba. Minolo sredo, 9. avgusta, je bilo 500 let, kar so »sodniki in opravniki

*) To je vse prav in lepo; gledé dobrega gradiva ne bi bili v zadregi; a cena se listu ne dá zvišati, ker narod je ubog in ne more vzdrževati dragih listov; za 6 gold. pa ni mogoče dati lista, ki izhaja vsak drugi dan, ker tak list bi stal najmanj 9000 gold. na leto za 1000 tiskov; morala bi se torej listu postaviti najmanj cena na 9 gold., — ali pa, kar bi bilo še boljše, dobiti bi nam morali rodoljublje še 500 stalnih, dobrih naročnikov, potem bi lahko ostala cena 6 gold. in list bi bil morda eden najcenejših v Avstriji. Mi sami čutimo potrebo, da, ali obliko listu zvečamo, ali pa izdajemo list po trikrat na teden, ker dobrega, posebno gospodarskega gradiva nam mnogo zaostaja; a ultra posse nemo tenetur, in zatorej vabimo naše prijatelje, naj nam nabirajo še naročnikov, pa se vse napravi, — dobre volje ne manjka. Ured.

starešinstvo in občina tržaška« sklenoli, v lastno varnost in korist podati se Leopoldu III., vojvodi avstrijskemu, kakor »pravemu in naravnemu vladarju«.

Razstava. Na Lloydovih parnikih, ki obhujajo na hrvatske progi mej Zadrom in Reko, uvedene so razd tržaške razstave znižane vozne karte I. in II. razreda za potovanje do Reke, od kodar more vsak potnik po svoji volji pot do Trsta nadaljevati zopet s parnikom ali pa z železnico. Voznina je znižana za 33 odstotkov; karte veljajo tri tedne. — Dalmacija je na razstavi najbolj zastopana z raznimi vini. Razstavljenih je 153 vrst, poslanih po 65 razstaviteljev, mej katerimi so bile one dr. L. Dojma z Visa odlikovane z veliko zlato svetinjo na pariški razstavi. Najobilniše je zastopana hiša Didoliča z Brača. Kakih petnajst niš je vložilo svoje olje. Tudi družih stvari je iz Dalmacije nekoliko, vendar je Dalmacija z ozirom na priročno lego in nje natorne pridelke premalo zastopana.

Tržaške homatije so popolnoma potihno, ljudstvo mirno dela, a jadi se, da ni zaslužka, in da je Irredenta vsaj začasno oplašila obiskovalce razstave; zadnje dni je resnično došlo prav malo tujcev. Gotovi pa smo, da jih bode v kratkem veliko, največji drén bode pa gotovo v septembru. — Razstava tudi še ni dovršena, še vedno dohaja razno blago za razstavo. — Ker pa se je pomirilo ljudstvo, menda zato so začeli zopet rogoviliti »za kuliso« na velikem trgu. — Za sredo je bila napovedana seja starešinstva, a baš v sredo je bila tudi odpovedana, sliši se, da so hoteli nekateri konservativci predlagati, naj se podeli hrabremu Rčke-ju častno občanstvo in zato preklic seje. Ni še ne konec kome-dije, stvar postaja čedalje zanimivejša. Kak bo konec? Eni trdijo, da v zadnjem aktu nastopi kak Filipovič. — Progresovci po svojem organu »L'Independente« protestujejo proti temu, ker jih svet dolži, da so oni krivi zadnjih homatij, precej za njimi pa protestuje tudi odbor »Irredente«; — v Benetkah je menda prišel na dan obširen protest Irredente, češ, da ona ni kriva napada z bombo v Trstu. — Kdor veruje, bode zveličan. Mi pa ostanemo trdovratni Tomaži. — »L'Independente« podaja tudi »Tagblatt«, ker je zamolčal žide in se lotil mestnih starešin. — »Tagblatt« odgovarja mlahovo, zaradi židov se izgovarja, da je bil naprošen po nekaterih bogatih židih, naj molči o tem, da je ljudstvo šlo na žide. — Sment! to pa je odgovor. — Cesar je nekda o tržaški bombi zvedel še le 16 ur potem, vsled česar je nekda izrazil svojo nejevoljo zoper to, da se mu važni dogodki v njegovej lastnej hiši toliko časa prikrivajo. Živio naš dobri oče! — Zločinca, kateri je vrge bomb, pa še niso dobili, k ljubju vsem pre-naglim vestim nekaterih časnikov, pa ga tudi teško dobó. Mesarji, katere je nek list dolžil, zapretili so nekemu uredniku, da mu dajo dober spominek. — Zatorej previdnost!

Pri »Pester Lloyd« so ustavoverci našli odvetnika, kateri je navalil vso krivdo zaradi zadnjih zmešnjav na grofa Taaffe-ja in njegovo vlado. Te dni pa je prišel v omenjenem listu oficijozen članek, ki pravi, da grof Taaffe se ne upira na ustavovorce, Srbe, Italijane in Rusine, ti niso zanesljivi; ampak na Čehe, Poljake, Slovence, Hrvate in konservativne Nemce. Čehi, Slovenci, Hrvati so naravno primorani, da so najboljši Avstrijci, ker ako Avstrija razpade, tedaj so oni v nevarnosti, da se pogreznejo v nemško in italijansko morje. — Sedanje ministerstvo protežuje v Trstu nemški element in tudi slovenski, katerega ne pusti več zatirati po Italijanih. — V tem zmislu je pisan oni članek. — Mi pa le to dostavljamo: Kako bode mogoče podpirati oni lahonom servilni nemški element, ki je lahonom toliko krat pomagal do zmag? Poštenih Nemcev se mi prav nič ne strašimo, a kaj piše goriški dopisnik v »Novice«, kaj smo mi pisali in dokazali o Völklihu, Mauserjih, Gairingerjih itd.? — Od druge strani pa se sliši, da je prišel v Trst strog ukaz od zgoraj, da je treba v Primorju Slovanstvo na vso moč podpirati. — Če je to res, potem je treba stvar vse pri drugej strani poprijeti. Bomo videli! — Toda nič prav nam ne diši po dobrem.

Kdo je bombo vrge? O tem še vedno vse poprašuje in ugiblje. Imenovali so se uže mnogi, zdaj ta, zdaj oni; cele romane smo o tem uže čuli, a nazadnje se je pokazalo, da je bilo vse izmišljeno; sliši se še vedno: policija je na sledu, policija ga uže ima, a to mora tajno ostati, da se preiskava ne moti. Zaprtih je res več, ali je pa mej njimi tudi zločinec, tega menda še nobeden ne vé. Mi menimo, da je hudodelec uže davno čez gore i doline, a bolje rečeno, čez morje peté odnesel. Zelo bi želeli bilo, da policija res pride na pravi sled, da se hudodelstvo kaznuje i pravici zadosti. Tudi bi to jako dobro vplivalo na ljudstvo, ker bi se s tem prej pomirilo, Irredenta pa nudo zadelo, ker bi se jej s tem porinol meč v njeni drob.

Biskup Strossmayer obišče tržaško razstavo skoro gotovo zadnje dni septembra, ko bode potoval v Rim.

Nesreča. V nedeljo 6. t. m. popoldne je povozil voznik Miha Vikjet 5 letnega otroka blizu cerkve sv. Jakoba na novej Reni tako, da je otrok vsled tega po dveh dneh umrl. Voznik je koj po tej nesreči pobegnol, a policija ga je zasačila in se bode zdaj pokoril za njegovo hitro vozarjenje brez premisleka. Naj bode to tudi drugim v svarilo, da bi vendar enkrat nehali naglo vozarjenje v bližavi cerkve sv. Jakoba po takozvanem »Campo S. Giacomo«, ker tamkaj je vedno dosto otrok, ki brezskrbno križem letajo. Povoženi deček, ubožih roditeljev sin, ki stanujejo na Reni in zelo za njim žaljujejo, imenuje se Jože Marn.

Vožnja v Benedke po morji. Jutri ob 6. uri rano odrine parnik »Albion«, ki sprejme popotnike v Benedke. Vožnja tja in nazaj (vtorek) stane 4 gold.

V prihodnje se bode isti parnik vsak teden po 2krat v Benedke in nazaj vozil.

Telefonično podjetje v Trstu je začelo včeraj svoje delovanje. Prva poskušnja vpricho številne gospode se je popolnoma posrečila. Človek karstrmi, ko sliši iz velike daljave po svilu tako razločno in jasno govorjenje. Dozdaj je dalo 34 firm telefon v svoje pisarnice napeljati.

Suša zopet na vsem Primorskem silno pritiska. Ako k malu ne dobomo zdatnega oživljajočega dežja, slabi bodo poljski pridelki, koruza, krompir fižol, itd. Parkrat je sicer poškopilo, a to ne zadostuje. Hudo pa bode tudi za vinograde, ki so obče tako lepo kazali.

Cirkus Suhr se jutri pripelje v Trst iz južne Italije. Obsega 120 osov in 70 konj, ter bode dajal predstave v gledišču »Fenice«.

Varujte se potepinov. Dne 6. t. m. se je priklatil na Prosek nek Italijan iz Firence doma. Semkaj je prišel iskat dveh sob za par mesecev v najem. Popraševal je na več krajih, naposled se mu je vendar posrečilo, dobil je sobi pri vdovi Prešan. Za ceno stanovanja sta se k malu pogodila. Dalje je prašal, ali bi se dobil mož, ki bi šel z njim v Trst po blago. Tudi mož je bil k malu pri roki. Predno pa sta odpotovala, prosil je zvitec, naj mu vdova Prešan posodi 5 ali 6 forintov, da plati spremiljalca. Ona mu ustreže, ali ni bil dovolj denar, še solnčnik je odvalil od nje. Kadar je vse to imel v krempljih, šel je z spremiljalcem proti Trstu. Ko sta dospela v Barkovlje, imela sta suha usta, in tudi tukaj iskala sobe, ter jo dobila pri nekem krčmarju za par litrov vina. — Iz Barkovelj sta prišla v Trst. Lahon povabi svojega spremiljalca v gostilno, pokliče liter vina, spiše svoj kozarec, vstane od mize, rekoč spremiljalcu, naj ga počaka, in ta bi ga čakal še danes, da se mu ni pamet razvedrila. — 7. t. m. je prišel nek krojač iz Trsta na Kontovel, in ker je začelo malo rosiu, začel je on tako preklinjati dež in roge kazati v zrak, da je bilo strah. Ker je tukaj huda suša, sme vesel biti ta iz Vidma priklateni nesramnež, da ga noben kmet ni slišal.

Istrski deželni zbor je sklican za 20. t. m. v Poreč.

Srednje šole v Dalmaciji pod neumornim nadzorništvom gosp. Šolarja, kakor poroča »Narodni list«, lepo napredujejo, o čemer se je prepričal tudi državni poslanec dr. Klaič; narodni jezik, brez škode v napredku, ima uže v Splitu, Dubrovniku in Kotoru ono prvo mesto, katero mu pristaja.

Zadnje »Novice« imajo iz Gorice jako zanimiv dopis, v katerem dopisnik po vsej pravici ošteva »Šempeterce«, ako je resnično, da so nadvojvodi Karolu Ljudevitu klicali »Evvliva« namesto »Živio«, čemur pa se čudom čudimo. Nadalje ošteva Ritterjevo rodbino, katere rajši podpira Irredentarije, nego pa Slovence, ker »ščavi« so tej mogočnej rodbini, akoprem jo njinovi žulji bogaté prav trn v peti in ko-nečno pravi, da so pri sprejemu, banketu itd. Slovencev popolnoma pozabili. Žalostno! Na tak način se ne ustreza namenom in nameram presvitlega cesarja in njegovega ministerstva.

Ljubljanski »Sokol« izjavlja, da je ostal pri svojem sklepu in se v kolikor mogoče mnogobrojnem številu vdeležil slavnosti blagoslovenja razstave delalskega podpornega društva v Trstu. Tako je prav! Zdaj še le je treba v Trst.

Gosp. S. Gregorčič je priredil od svoje v »Ljubljanskem Zvonu« natisneno »Obrambe« poseben natesek. Knjižica velja 20 kr. in je čisti dohodek namenjen »Narodnemu domu«.

Narodna slavnost v spomin pokojnega slovenskega pesnika in pisatelja Josipa Jurčiča vršila se bode 15. avgusta 1882 na Muljavi in v Zatičini. Slavnostni odbor je izdal gledé te vabilo in ta le program: I. Slavnostni grstje, pevski zbor ljubljanske čitalnice, »Sokol« in mestna godba se zberó v Ljubljani na cesarja Jožeta trgu pred staro hrslnilnico, od koder se točno ob 1/5. uri zjutraj za Gradom odpe-ljejo na dolensko cesto. II. V Šmarji se Ljubljancanom pridruži šmarjsko gasilno društvo s svojim načelnikom g. županom V. Ogorčcem. III. Ob 1/7. uri zjitrej pri g. županu Fr. Koščaku na Grosupljem. IV. Točno ob 1/8. uri odhod po novej cesti skoz Krko na Muljavo. V. Slavnost na Muljavi: 1. Ob 10. uri velika péta maša, katero služi s pomočjo domačih gg. duhovnikov ces. kr. profesor in alozijevski vodja g. T. Zupan. Pri maši poje pevski zbor ljubljanske čitalnice. 2. Odkritje spominske plošče na Jurčičevim domu. Slavnostni govor govori g. notar Janko Kers-
nik. Pevci po govoru zapoje Jenkovo »Molitev«. VI. Po svečanosti odhod v Zatičino, kder bode obed ob 1. uri. Po obedu narodna veselica, pri kateri pojó pevci, telovadi »Sokola«, ter gode godba 18 mož. VII. Ob 6. uri odhod v Višnjo Goro. Pod mestom stopi vse društvo z voz, ter gre peš z godbo in petjem skozi mesto. VIII. Zvečer mal počitek pri Koščaku na Grosupljem. Opomnja. Ob neugodnem vremenu odkrije se spominska plošča brez posebne slovesnosti. K obilnej udeležbi vabl. podpisani odbor vse domoljube in vsa narodna društva. Želeti je, da bi se narodna društva udeležila slavnosti in corpore z svojimi zastavami, ali pa da bi poslala vsaj svoje deputacije.

Tatice v meškeje obleki so zasačili ta teden na kolodvoru v Ljubljani. Pripeljala se je iz Trsta, kder je služila za hišino pri nekem zobnem zdravniku. Temu je ukradla 400 gold. in potem v njegovej opravi zbežala.

V »narodnem domu« v Ptuj napravi-
juto mariborski abiturienti veselico z govorom, Petjem in igro na klavirju. Enake vesti dohajajo iz Stajer-skega v vsacih počitnicah. Prašamo: Kaj pa je z di-jaki na Primorskem? Vidi se nam, da so za sveto na-rodno stvar zelo malo uneti.

Gg. odbornike vabi podpisano predsedništvo k odborovi seji, katera bo v torek 15. t. m. v gostilni »pri Frankobrodu« (»zur Stadt Frankfurt«) I. nadst. ob 5. uri popoldne, ker so na dnevnem redu važne stvari, želi, da bi se te seje vsi gg. odborniki udeležili. Gg. društvenikom pak naznanja, da obleke dela g. Fran Gomiseli, krojač na Belvederu in ob enem priporoča, da bi si jo v obilnem številu omislili. Predsedništvo.

Velik požar je bil te dni v Moskvi, pet glavnih in več posttranskih ulic je neki zgorelo, škoda je neizmerna.

Trije telegrami. Mlad grof, ki se je utrudil pozimi na plesih, čutil je po leti potrebo morske kopelji, da se spočije. Njegova mati mu dá listino 2000 gold. za stroške. Prišel v . . . gre grof zvečer v kazino in zaigra 2000 gold. Drugo jutro brzjavi materi: »Listnico zgubil, denarja potrebujem.« Černo stopa proti kazini brez okroglega v žepu. Na poti sreča prijatelja, od katerega si 50 gold. izposodi, ter se vrne v kazino, sede k igri, ter priigra 5000 gold. Potem zopet brzjavi materi: »Listnico našel, denarja ne potrebujem.« Ali zvečer je imel pri igri zopet smolo, zaigral je vseh 5000 gold. Tretja poslanica materi: »Denarja potrebujem, listnica je bila prazna.«

Boj mej gosmi in orlom. V nekej vodi v Arkansasu v Ameriki je mirno plavalo več gosi, ko naglo kakor blisk treščil velik orel mej nje. V istem trenutku pa se vse gosi potope in orel je moral brez plena odfrčati. Po večkratnem napadu pa se mu je posrečilo zasačenje ene gosi in hotel je svoj plen odnesti, ali zdaj planejo gosi k njemu, primejo ga za peresa in ulečejo pod vodo, da ni mogel odfrčati, če tudi je s klunom na vse strani kaval. Nazadnje je moral orel odleteti brez plena po trdem polu ure trajajočem boju. Reka je bila s krvjo pobarvana in brez števila peres je plavalo po njej; nobena gos pa ni bila hudo ranjena.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Potrjena postava. Cesar je potrdil v istrskem deželnem zboru skleneno postavbo, po kateri se ima zgraditi, oziroma popraviti cesta od Sv. Nedelje skozi Eršiče do Kršan.

Pomnožitev finančne straže. Vsled povišanja carine se naravno množi tudi tihotapstvo, zato pa je treba pomnožiti tudi finančno stražo. Dotično predlogo poda finančni minister državnemu zboru v prihodnjem zasedanju.

Novi tisočaki pridejo 1. septembra v promet; oni so za tretjino večji od novih stotakov in tudi modre barve, okrašeni z novimi lepimi podobami in emblemi.

Železnica Trst-Hrpelje se k malu začne delati. Trgovinsko ministerstvo je uže poslalo tržaškemu namestništvu dotične načrte glede mesta Trsta, da jih kakor hitro mogoče pregleda. S tem se je začelo vresničevati to, za kar se je naš poslanec, g. Nahergoj, v državnem zboru tako krepko potezal, katerega podjetja se je vlada poprijela in za zdaj 3,340.000 gl. za dela določila.

Poščne hranilnice. Zadnji teden je bila v trgovinskem ministerstvu seja, v kateri se je dogovarjalo o poštini hranilnicah, ter se je določil izvrševalni ukaz, ki ima pojasniti dotični zakon i določiti pogoje pri vlaganju denarjev v te hranilnice.

Trgovino s koreninastimi trtami vsake vrste je prepovedalo poljedelsko ministerstvo zaradi tega, ker se trtna uš po raznih krajih prikazuje i se s tako trgovino prav lahko zanese v kraje, kjer te boleznj še ni.

Trgovinske razmere v Egiptu. V Aleksandriji so evropske banke zopet svoje podružnice odprle. To se je zgodilo po prizadevanji Angležev, ker žele, da se trgovinska zveza z Egiptom kakor hitro mogoče, zopet ponovi. Samo ob sebi pa se umeje, da pri zdanih razmerah ni mogoče redno trgovinsko obsevanje z Egiptom; banke hočejo le dober izgled dati drugim trgovcem, da se zaupanje prej povrne. Zelo pa je želeli, da se trgovina z Egiptom k malu odpre, ker naša trgovina, vzlasti z lesom, hudo trpi, in ker bi sedanja tržaška razstava brez dvoma močno vplivala na trgovino z Egiptom.

Resolucija kranjskega obrtnega društva v javnem zborovanju dne 23. julija 1882. 1. Obligatorične zadruge naj se v smislu 7. pogl. obrt. reda od leta 1859 obdržijo in reorganizirajo, in sicer samo za samostalne obrtnike. 2. Kdor hoče pričeti obrtništvo, mora na postavno določen način dokazati, da se je iste redno izučil in kot delavec več let praktično izkusil. 3. Urejenje reda in pogojev mej obrtnimi učenci naj se popolnoma prepušča zadrugam. Prepripi mej delodajalcem in delalcem naj se poravnajo v razsodiščih, katere enako volijo obe stranke. 4. Kdor izdeluje obrtna dela, naj bode postavno zavezan, svoje izdelke pripoznati, in na tiste, če le mogoče, svoje ime in naslov dajati. 5. Krošnjarstvo (havziranje) naj se po mestih in trgih popolnoma odpravi, dopušča samo za oddaljene samotne kraje. Potovne kupčije z obrtnimi izdelki, naj si bodo pod katerim koli imenom, naj se strogo prepovedo. 6. Delo po kaznilnicah, katero kratki zaslužek obrtnikom, naj se popolnoma odpravi. 7. Za razdelitev davka naj se napravijo paritetne komisije, v katerih bode erar kakor davkoplačevalec enakomerno zastopan. Potrebno pa je za povzdigo obrtništva, da se temu stanu bremena zlažajo in primerno razdeli po načelu rastočega dohodninskega davka onim, kateri imajo večje dohodke. 8. Priporoča se osnovanje bolniških invalidnih, kakor tudi udovskih in sirotnih blagajnic z nadzorstvom in podporo države. 9. Volilna pravica naj se razširi

na vse davkoplačevalce. 10. Sl. vlada se prosi, da državnemu zboru prej ko mogoče predloži novo obrtno postavbo in se o njej ozira na dotično prošnjo obrtnikov.

Petrolje v sodih iz papirja. Te dni so vkrcali v Novem Yorku 3000 sodov iz papirja polnih petrolja, kateri so odšli v Evropo. Papirnati sodi so nekda ceneji, ker stanejo 2 $\frac{1}{2}$ gl. eden, potem so bolj elastični in tako hitro ne puščajo. Če se ta nova obrtnija vdomači, potem leseni sodi postanejo ceneji, ker se bodo sploh taki sodi rabili tudi za druge tekočine; zopet konkurenca lesu.

Filoksere se v vinogradih okoli Pirana strašno hitro širi; vse dozdanje poskušnje, zatreti jo, spodletele so. Ako ne pride pomoč, preti vsej Istri ogromna škoda.

Zoper plesnobo, katera se na mokrotnih mestih hitro nasee, in dosti kvara stori, rabi se z dobrim uspehom *žvepla*. Najprej se plesnoba pobriše, in potem se prinese na črepanji žarečega oglja, na katero se potrosi žvepla. To se pusti 1—2 uri v dobro zaprtem mokrotnem prostoru. Žveplena kislina pokonča vso trohno. Tako se stori po 5—6 krat vsakih 8 ali 10 dni. Posebno se priporoča to sredstvo za kleti, kder hoče *štrmpir* gnjiti. (D. L. Z.)

Proti stenicam se rabi to-le sredstvo: V polu litra alkohola se raztopi 5 gramov *aloja*; in s tem se pokončajo zalege in gnezda. — Drugo cenejše sredstvo je: V dobrej mlijovneji vodi se gosto soli raztopi, to se zavre, in dokler je še toplo, poliva se zalega. (G. L.)

Odbor „Podpornega delalskega društva“ pod pokroviteljstvom Nj. Visokosti Cesarjeviča Rudolfa v Trstu. Vabilo. Ker bode slavnost blagoslovenja zastave stala blizu 1400 gl. in ker je mogoče, da čisti dohodek vesalice isti večer ne pokrije tega stroška, in ker naposled odbor ne bi se rad dotaknil rednih dohodkov društvenih, prosil omenjeni odbor vse družabnike in druge rodoljube, da darujejo po svoji moči za stroške slavnosti. Darila se prijavijo v »Edinosti«. Dosedaj došli darovi: Zbirka gosp. Schmidt-a: gg. F. Mahorič 50 kr., J. Frišković 50 kr., Pogodnik 2 gl., J. Mahorič 50 kr., N. N. 1 gl., Ehrlich 50 kr., Votril 50 kr., N. N. 1 gl., Anonymus F. H. 2 gl., Anonymus J. M. 50 kr., Minussi 5 gl., Gollvitz M. 50 kr., Pertout M. 50 kr., Močnik M. 50 kr., Schmidt D. 50 kr., Glavič A. 50 kr., Pečenko J. 50 kr., Umek J. 50 kr., Agazzi A. 50 kr., Köfer M. 40 kr., Mazzuchin 40 kr., Rutter D. 50 kr., Lenaršič S. 40 kr., Kerma J. 50 kr., Lakovič A. 40 kr., Kaler J. 50 kr., Cebulz M. 50 kr., Widmar J. 50 kr., Krebel J. 50 kr., Pirman F. 50 kr., Gergič L. 30 kr., Svoboda F. 50 kr., Markič M. 50 kr., Jernejčič T. 50 kr., Widmar M. 50 kr., Stanič J. 50 kr., Lešnjak J. 50 kr., Schwarz M. 50 kr., Albrecht A. 40 kr., Pressen J. 50 kr., Počkaj J. 20 kr., Semič L. 40 kr., Medved J. 50 kr., Renčel F. 30 kr., Gašpari A. 1 gold., Uršič B. 50 kr., N. N. 50 kr., Intihar T. 50 kr., Spacau M. 25 kr., Dolenc S. 40 kr., Schuber J. 20 kr., N. N. 20 kr., Komptner 20 kr., Žbona And. 2 gold. Po udu Jajčič-u nabranih: gg. Živič 2 gl., v. č. g. Smit J. 3 gl., Gomilšak 1 gold., dr. Pertot 2 gold., Srebotnjak 50 kr. V zadnji odborovi seji: gg. Polič M. 15 gl., N. N. 15 gl., dr. Mandič 10 gold., Sterle G. 10 gold., Žitko F. 10 gl., Besek Jos. 1 gold., Maurič Ant. 1 gold., Ster Val. 1 gl., Gulin Ivan 1 gold., Schmidt Dragotin 5 gold., Hajn Lavoslav 2 gold., Živic M. 5 gold., Starč Martin 1 gold., Muha Ant. 1 gold., Skupaj 121 gold. 45 kr. — Prosimo, da val oni udje, ki so dobili pole, zadoremda pobirajo in prineso zneske g. denarničarju Schmidt-u.

Tržno poročilo.

Kava. — Cene so bile zadnje dni prav trdne z nagibom, da še poskočijo, ker kupčija v tem hlagu se je nekoliko oživila. Prodalo se je zadnje dni 600 vreč kave Rio po gl. 38 do 60., 700 vreč fine oprane kave Rio (lavé) po gl. 80 do 91., 300 vreč kave Santos gl. 49 do 58., 300 kvintalov kave Ceylon plant. po gl. 78 do 130.

Sladkor — se držl prav dobro, cene jako trdne. Prodalo se je 8000 kvintalov ali metr. stotov sladkorja v kosih po gl. 34 $\frac{1}{2}$ do 35 $\frac{1}{2}$.

Olje. — Zarad pičle prodaje so cene obtižale. Prodalo se je malo blaga finega namiznega po gl. 52 do 62., in nekaj jedilnega po gl. 40 do 42.

Riž. — Malo kupčije — cene nespremenjene. Italijanski gl. 13 $\frac{1}{2}$ do 21 $\frac{1}{2}$, indijski gl. 12 do 13 $\frac{1}{2}$.

Petrolje. — Tukaj jako mlahovo, akoprem so v Ameriki cene trdne. Prodalo se je 2000 sodov po gl. 9. na drobno do gl. 9 $\frac{1}{2}$. Za kesnejo dobo more se zdaj kupiti po gl. 9.30 do 9.40, ta cena je vabljiva.

Domači pridelki — v slabem obratu. Tudi maslo je postalo ceneje; prodajalo se je od gl. 70 do 94.

Špeh — se je podražal in stane denes ogrski gl. 79 do 82., mast ogrska pa po gl. 83 do 84.

Žito. — Pšenica drži se še precej, koruza pa kar ne gre. Pšenice je bilo te dni prodane prav mnogo po gl. 11.20 do 11.30. Kоруze pa je šlo nekoliko po gl. 7.60 do 8.10.

Les. — Nespremenjena tendenca. Štajerske in kranjske deske colarce gl. 64 do 70., škurete gl. 40 do 42.

Seno — novo po gl. 1 do 1.25, staro gl. 1.40 do 1.70.

Borsno poročilo.

Borsa je jako mirna; kurzi državnih papirjev se še precej drže, a nekateri privatni papirji so zgubili neliko na vrednosti. Tendence ni slaba; toda promet je mlahov. Valute tudi prav mlahove.

Dunajska borza

dne 11. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gl.	05	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	»	65	»
Zlata renta	95	»	35	»
1860 državni zajem	130	»	25	»
Delnice narodne banke	825	»	—	»
Kreditne delnice	316	»	50	»
London 10 lir sterlin	119	»	80	»
Napoleon	9	»	51	»
C. kr. cekini	5	»	65	»
100 državnih mark	58	»	55	»

Gostilna „zur STADT WIEN“

via S. Nicolo št. 11, v središču mesta, priporoča svoje lepe prostore po nizkej ceni. 21—8

Sveže

mineralne vode

vsake vrste na izbiro.

Zaloga oljnih barv, šopkov (pinzelov); *razne baže lak itd.* pri 8—6

GIOVANNI GILLIA

Via alle poste, in via Dogana na oglju. Trst.

Lekarna Josipa Udovicich-a v Trstu

Via Farneto in S. Giacomo in Monte.

Pripoznani uspeh

po več tisoč ljudéh, kateri so rabili mojo nedosegljivo, po meni samemu izdelano

eterično tinkturo iz rastlin

proti kurjim očesom, izrastkom in tredej koži mi daje povod, da javim, da nobena druga tinktura, katere koli baže na more prouzročiti toliko uspeha, kakor prav moja. — Na vsaki steklenici je moj podpis.

Glavna zaloga za TRST v lastnih lekarnah, Via Farneto in S. Giacomo in Monte in pa v lekarni G. B. Foraboschi na kvart. V drugih mestih domačih in inostranskih dobiva se v vseh vaših lekarnah.

Posilja se le splošnim povzetjem. 24—4
Cene steklenice s navodom za rabo 60 soldov; zunaj Trsta pa 80 soldov.

The

Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

eden goldinar

dobi se

Originalni

Singer-jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene

Poročstvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno.

G. NEIDLINGER,
generalni agent

V Trstu, Corso, palača Modello

Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad 3 kr. in tucat 30 kr. 13—13

Kava iz datljev.

To kavo gorko priporočajo vse zdravniške avtoritete, zvedeni kemikarji in vse praktične gospodinje in je uže poznana po vsem svetu kakor izvrstna pijača. Oni kateri rabijo, to kavo, hvalé jo zarad aromatičnega okusa, zdravnik po zarad tega, ker ne vzmruje krvi ni živec. Kava iz datljev nema lastnosti surogatov, ona je prava kava nove baže.

V škatljah po $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, in $\frac{1}{2}$ kilograma dobiva se po 40 soldov kilogram. (5—4)

Gerolamo Hirsch

drogheria via Ghenga blizu železnične postaje.

Važno za kmetovalce!

Marsikateremu gotovo v veliko olajšavo prodajajo se tudi na obroke po prav ugodnih pogojih **dobro znane Lanz-ove**

ročne mlatilnice, slamoreznice itd.

katerih se je v malo letih izpečalo ogromno število 98 tisoč komadov, kar je gotovo najboljšje spričevalo in priporočilo. — Tedaj na noge! Združite se po dva ali več skupaj in ne zamudite ugodne prilike, kajti korist gledé dela in časa je toliko, da se kupljeni stroj prav kmalu sam izplača.

Pojasnila in ilustrovane cenike brezplačno razpošilja.

zastopništvo in zaloga pri A. Debevču
v Ljubljani, Rimska cesta št. 19. 12—9

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preanejo prav v malu najtrdozvrstne žolčne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemoroide, proti boleznim na jetih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti elistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper belk tok, bolezni, zoper scropok ter čistišo pokvarjen kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, an pak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu; za naročbo in pošiljavo pa edino v lekarni Cristoforetti v Gorici, v Trstu v lekarni Zanetti & G. B. Rovi. Ena steklenica stane 30 novcev. (10—3)

500 mark!

Prevažna iznajdba se je posrečila kemiku Legrand. To je tinktura proti kurjim očesom, katera v 3 dneh brez najmanjše bolečine vsako kurje oko s korenino za vselej odpravi. Iznajdnik za to daje s tem poročstvo, da vsakemu, ki še po rabi te tinkture ima kurja očesa, izplača premijo 500 mark. Po vsej pravici se sme trditi, da je to edino sredstvo, katero ima gotov uspeh. Cena steklenice s šopkom in navodom za rabo in frankirano pošiljavo gl. 1.— samo proti gotovem plačilu. Pristna se dobiva le pri iznajdniku kemiku Legrand, Köln am Rheim, Elgelstein 61. (6—3).